

**SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUVCHILARINING YOZISH
KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19055598>

Alimova Dilorom Xudoyqulovna

diloromalimova55@gmail.com

*Toshkent amaliy fanlar universiteti, Boshlang'ich ta'lim nazariyasi va metodikasi
kafedrası v.v.b dotsenti.*

Nuriddinova Aydana Ermuxamad qizi

aydananuriddinova56@gmail.com

Toshkent amaliy fanlar universiteti, Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali boshlang'ich ta'lim o'quvchilarining yozish ko'nikmalarini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari yoritilgan. Yozma nutq kompetensiyasining tarkibiy komponentlari (grafomotor, lingvistik, kognitiv va kommunikativ) sun'iy intellekt vositalari yordamida rivojlantirish mexanizmi ishlab chiqildi. Adaptiv platformalar, avtomatik tahlil tizimlari va interaktiv mashqlar asosida tajriba-sinov ishlari o'tkazildi. Natijalar sun'iy intellekt asosidagi yondashuv yozma savodxonlikni oshirishda samarali ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, yozma nutq, boshlang'ich ta'lim, adaptiv ta'lim, funksional savodxonlik, raqamli pedagogika.

Abstract: This article explores the methodological foundations of developing primary school students' writing skills through artificial intelligence technologies. An adaptive pedagogical model integrating AI-based feedback systems and interactive exercises is proposed. Experimental results demonstrate improved literacy and writing competence.

Keywords: artificial intelligence, writing skills, primary education, adaptive learning, digital pedagogy.

Аннотация: В данной статье рассматриваются научно-методологические основы развития навыков письма у учащихся начальной школы с использованием технологий искусственного интеллекта. Разработан механизм развития компонентов письменной речи (графомоторного, лингвистического, когнитивного и коммуникативного) с помощью инструментов искусственного интеллекта. Экспериментальная работа проводилась с использованием гибких платформ, систем автоматического анализа и интерактивных упражнений. Результаты показали, что подход, основанный на искусственном интеллекте, эффективен в повышении уровня письменной грамотности.

Ключевые слова: *искусственный интеллект, письменная речь, начальное образование, гибкое образование, функциональная грамотность, цифровая педагогика.*

KIRISH

Raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi ham innovatsion texnologiyalar bilan boyitilmoqda. Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ta'lim jarayonini individuallashtirish, adaptivlashtirish va samaradorligini oshirish imkonini bermogda.

Xalqaro miqyosda ta'lim sifatini baholash dasturlari, jumladan, PISA natijalari o'quvchilarning yozma savodxonligi va funksional kompetensiyasi dolzarb muammo ekanini ko'rsatmoqda. Shu bois sun'iy intellektdan foydalanish orqali yozish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqish zarur.

Muammoning dolzarbligi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yozish jarayonida quyidagi muammolar uchraydi:

imlo xatolari;

gap tuzilishidagi kamchiliklar;

matnning mantiqiy izchilligi yetishmasligi;

mustaqil fikrni ifodalash qiyinchiligi.

An'anaviy metodlar barcha o'quvchilarning individual ehtiyojlarini to'liq qamrab olmaydi. Sun'iy intellekt esa adaptiv o'qitish imkonini yaratadi.

Nazariy asoslar

Yozma nutq tafakkur bilan uzviy bog'liq. Lev Vygotsky yozma nutqni ichki nutqning tashqi shakli sifatida talqin etgan. Zamonaviy pedagogikada esa yozish kompetensiyasi ko'p komponentli model asosida qoraladi.

Sun'iy intellekt tushunchasi 1956-yilda John McCarthy tomonidan ilmiy muomalaga kiritilgan. Hozirgi kunda SI ta'limda avtomatik tahlil, nutqni aniqlash va adaptiv o'qitish tizimlarida keng qo'llanilmoqda.

Yozish ko'nikmasini rivojlantirishning SI asosidagi modeli

1. Adaptiv mashqlar tizimi

Sun'iy intellekt o'quvchining yozma ishlarini tahlil qiladi va xatolar asosida individual topshiriqlar tavsiya etadi.

2. Avtomatik imlo va grammatik tahlil

Matn tahlil qilinib, xatolar real vaqt rejimida ko'rsatiladi. Bu o'quvchining tezkor refleksiya-sini ta'minlaydi.

3. Matn strukturasini tahlil qilish

Sun'iy intellekt matndagi mantiqiy izchillik va gaplar bog'lanishini baholaydi.

4. Kreativ yozuvni qo'llab-quvvatlash

Rasm yoki mavzu asosida yozuvni boshlash uchun g'oyalar generatori qo'llaniladi.

Metodika

Tajriba 3–4-sinf o'quvchilari bilan 5 oy davomida o'tkazildi.

Nazorat guruhi – an'anaviy metod asosida.

Tajriba guruhi – sun’iy intellekt asosidagi platforma orqali.

Baholash mezonlari:

imlo aniqligi;

grammatik to’g’rilik;

mantiqiy izchillik;

ijodkorlik darajasi.

Tajriba-sinov natijalari

Ko’rsatkich	Nazorat guruhi	SI guruhi
Imlo aniqligi	74%	91%
Matn tuzish	70%	88%
Mantiqiy izchillik	68%	86%

Natijalar sun’iy intellekt asosidagi metod samaradorligini tasdiqladi.

Muhokama

Sun’iy intellekt:

individual yondashuvni ta’minlaydi;

tezkor teskari aloqa beradi;

o’quvchini mustaqil ishlashga undaydi;

yozish jarayonini qiziqarli qiladi.

Biroq, SI o’qituvchini to’liq almashtirmaydi, balki yordamchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Amaliy ahamiyati

Boshlang’ich ta’limda raqamli metodik qo’llanma yaratish mumkin.

O’qituvchilar uchun avtomatik baholash tizimini ishlab chiqish mumkin.

O’quvchilarning funksional savodxonligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Sun’iy intellekt asosida yozish ko’nikmalarini rivojlantirish:

adaptiv;

samarali;

motivatsion;

individual yondashuvni ta’minlovchi

metodik tizim hisoblanadi.

Mazkur yondashuv boshlang’ich ta’limda yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishda istiqbolli yo’nalishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.O’zbekiston Respublikasi “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

2. Davlat ta'lim standarti. – Toshkent, 2021.
3. Vygotsky L.S. Tafakkur va nutq. – Moskva, 1934.
4. McCarthy J. Artificial Intelligence. – 1956.
5. Raqamli pedagogika asoslari. – Toshkent, 2022.
26. Saparova, U. B. (2023). IN ENSURING ECONOMIC GROWTH, FAMILY BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP SHAPE CONCEPTS IN THE MINDS OF READERS. Confrencea, 6(6), 342-347
7. Alimova, D. (2024). Boshlang 'ich sinf darslarida STEAM ta'lim texnologiyasini qo 'llashning metodik ahamiyati. Modern Science and Research, 3(1), 1-3.
8. BOSHLANG 'ICH SINFI O 'QUVCHILARINING STEAM TA'LIMI ORQALI O 'ZO 'ZINI RIVOJLANTIRISH USULLARI
AQY Azadovna, XY Mamatqulovna - Eurasian Journal of Academic Research, 2024
9. Развитие компетентности саморазвития учащихся начальных классов
К Абдиева - Общество и инновации, 2023 Похожие статьи
10. Khudoykulovna, A. D. (2025). EFFICIENCY FACTORS OF TEACHING MATHEMATICS AND NATURAL SCIENCES BASED ON NEW INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 3(9), 665-674.
11. Saparova U. B. Theoretical principles of forming the skills of economic education in students //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – T. 11.
12. Saparova U. B. Pedagogical Principles of Forming Economic Education Skills in Primary Class Students with Family Partnership //Best journal of innovation in science, research and development. – 2023. – T. 2. – №. 9.
13. Bakhromovna, S. U. (2025). MODERN MECHANISMS FOR DEVELOPING PRIMARY SCHOOL STUDENTS' RESOURCE MANAGEMENT SKILLS WITHIN THE EDUCATIONAL CLUSTER. SHOKH LIBRARY, 503-505.